

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Шановний читачу!

Ви тримаєте в руках, а якщо забажаєте то, і почитаете цікавий і незвичайний вісімнадцятий випуск Гуманітарного вісника НУК.

Цей номер відкривають матеріали підготовлені учасниками проєкту «Подолання розриву: розбудова потенціалу інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях».

Проєкт почав реалізовуватися на початку 2025 р. за сприяння ЮНІСЕФ. Започатковано проєкт Командою академічних менеджерів НУК, реалізується командою викладачів і психологів НУК. Супроводжує проєкт команда одеського регіонального офісу ЮНІСЕФ.

Ці тексти – результат річної діяльності всіх учасників проєкту. Адже, щоб не придумав AI живий, реальний досвід, емоції і переживання він не передасть. Дякуємо нашим колегам які довірили плоди своєї праці Гуманітарному віснику.

Друга частина нашого збірнику – роботи учасників XIII конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я 2025». Ми друкуємо тези нашої конференції в нашому збірнику. Це має додати йому науковості, репрезентативності, сприяти поширенню Гуманітарного вісника серед колег і студентів.

Наступні частини вже є традиційними і містять результати роботи наших викладачів і студентів.

Тож читайте, рецензуйте і «кидайте» відгуки на електронну пошту oleg.bobina@nuos.edu.ua

*З подякою,
директор Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова,
відповідальний за випуск
Олег Бобіна*

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА

*Дорогі друзі, колеги,
дослідники освіти!*

Сьогодні Ви тримаєте у руках не просто збірник досліджень, а маленький мікрокосм, де зібрано ідеї, пошуки, практичні рішення, але передусім – людський досвід, прагнення зробити знання доступним для всіх.

Особливо цінним є погляд на інклюзивність. Бо справжня освіта не має вибіркових дверей: вона відчинена для кожної дитини, незалежно від її обставин. Інклюзія – це не абстрактне слово, це фундамент, на якому будується рівний доступ до знань. Освітня команда одеського регіонального офісу ЮНІСЕФ завжди підтримує такі ініціативи, адже ми прагнемо, щоб школа та дитячий садок були безпечним, мотивуючим, справжнім простором для розвитку.

Сподіваюся, що матеріали цього збірника надихнуть вас не лише на нові дослідження, а й на сміливі кроки у практиці: у класах, у стінах управлінських кабінетів, у проєктах, які змінюють життя дітей.

Бажаю усім читачам натхнення, сміливості та здатності перетворювати знання на конкретні зміни, які роблять освіту інклюзивнішою.

*З правдивою повагою,
фахівець з питань освіти
дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ)
Анатолій Ігнатович*

*Шановні автори
та читачі збірника!*

Для мене є великою честю привітати вас із виходом цього видання, яке підсилює роль науки у формуванні сучасних гуманітарних підходів в освіті. Інклюзивна освіта є ключовою передумовою того, щоб кожна дитина могла реалізувати свій потенціал у безпечному та сприятливому середовищі. Наш проєкт «Подолання розриву: розбудова потенціалу інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях» зосереджений на підтримці педагогів, садочків, шкіл та Інклюзивно-ресурсних центрів, які щоденно працюють з дітьми та їхніми родинами. Ми сприяємо розвитку фахових компетентностей та впровадженню практик, що допомагають закладам освіти та ІРЦ ефективніше реагувати на потреби дітей.

Вірю, що матеріали цього збірника стануть корисним інструментом для подальших досліджень та рішень на користь інклюзивного майбутнього України.

*З повагою,
керівник проєкту
«Подолання розриву: розбудова потенціалу
інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській
та Херсонській областях»
Олександр Тур*

УДК 376

Курчатова А. В.

доцент кафедри дошкільної освіти, Навчально-науковий педагогічний інститут імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),
kurchat67@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ РОЗКРИТТЯ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СУПЕРВІЗІЇ В ІНКЛЮЗИВНІЙ

Приділено увагу ролі супервізора як фасилітатора професійного зростання, здатного створити безпечний простір для обговорення складних ситуацій, обміну досвідом та побудови партнерських відносин у педагогічному колективі.

Наголошено, що супервізія є важливим елементом професійного розвитку сучасного педагога, яка сприяє підвищенню якості освітнього процесу та зростанню професійної компетентності і особистісному становленню педагога.

Закцентовано увагу на необхідності впровадження супервізійної практики в інклюзивне освітнє середовище як ефективного засобу підтримки педагогів у процесі вирішення професійних труднощів, подолання емоційного вигорання та розвитку рефлексивного мислення.

Ключові слова: коучинг, менторинг, фасилітація, супервізія, підтримка, психолого-педагогічний супровід педагога, наставництво, професійний розвиток педагога, педагогічна діяльність, освітнє середовище.

В умовах запровадження ідей інклюзивної освіти особливу, іноді нову для себе роль, буде виконувати педагог. Адже успішність усього освітнього процесу буде залежати від його здатності адаптуватися до нових вимог та особливостей, від здатності й бажання зробити свій власний, індивідуальний внесок у здійснення педагогічного процесу, його розвиток і вдосконалення. Особливу роль у готовності педагога до інклюзивної освіти відіграють його професійно значущі психологічні якості. Адже готовність до інклюзивного процесу полягає не лише у наявності нового методичного матеріалу, матеріальної бази, а і у моральній, психологічній готовності педагога до роботи із дітьми із порушенням психофізичного розвитку.

Об'єктом нашого аналізу стане супервізія як нова технологія (методика, вид діяльності, ключовий процес тощо) наставництва в інклюзивній освіті та компетентність супервізора як агента змін.

Сучасна освіта стрімко змінюється, вимагаючи від педагога не лише високого рівня фахової підготовки, а й здатності до постійного професійного зростання, саморефлексії та адаптації до нових викликів. Традиційні форми методичного супроводу часто не відповідають потребам педагогів у глибокому осмисленні власного досвіду, емоційної підтримки та розвитку професійної ідентичності. У цьому контексті дедалі більшого значення набуває супервізія – особлива форма професійної допомоги, що поєднує елементи наставництва, коучингу, менторингу, фасилітації та психолого-педагогічного супроводу.

Розглянемо детальніше сучасні терміни, що визначають роль педагога в парадигмі нової освітньої траєкторії.

Наставництво – це довготривалий процес підтримки та супроводу педагогів, спрямований на їхню адаптацію, професійне вдосконалення, розши-

рення компетенцій та підвищення ефективності викладання [4].

Коучинг – це процес індивідуальної або групової підтримки, спрямований на розвиток особистих чи професійних навичок та досягнення конкретних цілей [8].

Менторинг – це процес підтримки й розвитку, у якому досвідчений фахівець (ментор) допомагає менш досвідченій людині (менті) освоїти нові навички, набуті знань і вдосконалити професійні компетенції [8].

Фасилітація – це процес, в якому фасилітатор допомагає групі людей досягти спільної мети, знайти рішення проблеми або розв'язати конфлікт, не нав'язуючи власної думки, а створюючи умови для ефективної співпраці та обговорення [4].

Психолого-педагогічний супровід педагога – це комплексна система заходів, спрямована на створення сприятливих умов для розвитку та професійної діяльності вчителя. Він охоплює психологічну підтримку, методичну допомогу та сприяє створенню комфортного освітнього середовища.

Незважаючи на певну схожість запропонованих форм, супервізія в інклюзивній освіті має унікальний психо-педагогічний вимір, орієнтований на глибоку рефлексію, емоційну підтримку та професійну автономію педагога. Саме тому супервізія дедалі частіше розглядається як комплексна форма підтримки в умовах освітніх трансформацій і викликів сучасності.

До сучасних українських дослідників супервізії належать Н. Бугайова, О. Головіна, І. Іванюк, С. Івашнюва, О. Кисла, С. Толочко, Л. Харітоненко та ін.

Питання загального змісту супервізії порушувалося у працях вітчизняних (А. Буднік, Н. Горішна, Р. Корнюшина, Г. Слозанська, С. Ставкова) та закордонних (А. Браун, А. Боурн, Д. Джейкобс, Д. Мейер) дослідників.

Сьогодні супервізія розглядається як підтримки педагога, котрий може сфокусуватися на своїх труднощах у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, колегами, керівництвом, зрозуміти їх причину, можливість поділитися своїми думками, сумнівами, занепокоєнням, знайти шляхи вирішення, розділити відповідальність за ухвалення рішень із супервізором. Супервізія має важливе значення для розвитку професійного рівня, професійних знань і умінь і просто для особистісного зростання педагога [6].

Процес супервізії може здійснюватися через реалізацію спеціальних, властивих лише супервізії, функцій. У контексті проблеми нашого дослідження до цільових функцій слід віднести: розвиваючу функцію, функцію педагогічної підтримки, функцію фасилітації (полегшення, допомоги), корекційну функцію [5, с. 70–73].

Супервізор це наставник і консультант, який допоможе, підтримає, навчить новому та поділиться досвідом, це фасилітатор, який допомагає налагоджувати роботу з педагогіки партнерства [4, с. 70–73].

Ефективна організація супервізії в закладах інклюзивної освіти потребує чіткого планування, визначення ролей супервізора та учасників, а також розробки процедур взаємодії [7, с. 68–74].

Зазначимо, що супервізія повинна допомагати професійному зростанню та сприяти навчанню впродовж життя як супервізанту, так і супервізору і не хотілось, щоб супервізія перетворилась на формальність або «модний тренд» без справжнього занурення, бо ефект буде мінімальний.

На наш погляд, супервізія повинна стати ефективним і сучасним засобом організації професійної освіти педагогів і має всі ресурси як для підвищення якості фахової діяльності, так і для гармонізації професійного та особистісного розвитку, а також

зниження негативного впливу праці, активізації механізмів самозбереження, вдосконалення, подолання зовнішніх і внутрішніх обмежень саморозвитку, тому необхідна не тільки підготовка супервізорів, а й формування культури довіри в освітньому середовищі.

Література

1. Астремська І. В. Супервізія: профілактика та корекція емоційного вигорання працівників професійної допомоги: монографія. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. П. Могили, 2024. 132 с.
2. Астремська І. В. Супервізія як засіб подолання емоційного вигорання соціального працівника. *Sworld*: зб. наук. пр. 2014. Т. 15, № 1. С. 65–75. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer34/185>.
3. Єфіменко С. Нові професійні ролі сучасного педагога. 2019. URL: <https://cusu.edu.ua/ua/konferenc-19-20/ix-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsii-v-prirodnycho-matematychnii-tekhno>.
4. Запорожцева Ю. Стратегія супервізії (наставництва) як підтримка професійного розвитку сучасного педагога. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69, т. 1. С. 70–73.
5. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 3. С. 178–190.
6. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів: посібник для супервізорів (наставників). URL: <http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B2%D1%96%D0%B7%D1%96%D1%8F.pdf>
7. Толочко С. В., Кисла О. М. (2025). Супервізія у формуванні професійної майстерності педагогів-філологів. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (15). С. 68–74.
8. Цюпак І. М. Сутність дефініції «тьютор» у сучасному просторі дошкільної освіти. *Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи*: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2018. 393 с.

Kurchatova Anzhelika, Associate Professor, V. O. Sukhomlynsky Educational and Scientific Pedagogical Institute of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), kurchat67@gmail.com

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO DISCOVERING MECHANISMS OF IMPLEMENTING SUPERVISION IN INCLUSIVE EDUCATION

Attention is paid to the role of the supervisor as a facilitator of professional growth, capable of creating a safe space for discussing difficult situations, exchanging experience and building partnerships in the teaching team.

It is emphasized that supervision is an important element of the professional development of a modern teacher, which contributes to improving the quality of the educational process and increasing professional competence and personal development of the teacher.

Attention is focused on the need to introduce supervisory practice into an inclusive educational environment as an effective means of supporting teachers in the process of solving professional difficulties, overcoming emotional burnout and developing reflective thinking.

Keywords: coaching, mentoring, facilitation, supervision, support, psychological and pedagogical support of a teacher, mentoring, professional development of a teacher, pedagogical activity, educational environment.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Ускова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіти за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновок з цього дослідження і перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

2. Структурні елементи статті:

- УДК;
- прізвище, ім'я, по батькові автора (авторів), вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, e-mail (українською та англійською мовою);
- назва статті та анотація (українською та англійською мовою) (400–500 знаків кожна); анотація повинна бути структурованою, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки;
- ключові слова українською та англійською мовою;
- обсяг рукопису – не менше 5 тис. знаків;
- обов'язковий список використаних джерел у кінці статті (література оформлюється згідно вимог ДСТУ 8302:2015).

3. Вимоги для оформлення тексту: всі поля 20 мм; шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал – 1,5; абзацний відступ – 10 мм. Рисунки й таблиці оформлюються згідно ДСТУ 3008:2015 (Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення). Щодо символів. В тексті необхідно використовувати лапки лише такого зразку: «», тире – це коротке тире: «–». Не потрібно ставити зайві пробіли, особливо перед квадратними чи круглими дужками, а також в них. Для запобігання потрібно використовувати функцію «Недруковані знаки».

4. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком: [7, с. 123], де 7 – номер джерела за списком використаних джерел, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258, 231зв.].

5. Стаття подається мовою оригіналу (українською, англійською та ін.) в електронному варіанті у вигляді файлу, який виконаний в текстовому редакторі MS Word for Windows, електронною поштою.

6. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.

Адреса редакції:	54025, м. Миколаїв, пр-т Героїв України, 9-А, каб. 101-А
Телефони:	(063) 294-95-85, (098) 629-18-58
Сайт:	http://hvnuk.com.ua/
E-mail:	hvnuk.com.ua@gmail.com

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.